WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 71. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го КВІТНЯ 1961 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 19, 1961 No. 71. VOL. LXVIII

НА КУБІ ОБИДВІ СТОРОНИ ЗАПОВІДАЮТЬ БОРОТЬБУ АЖ ДО ПЕРЕМОГИ

Повстанці проти Кастра збільшують свої сили поширюють мостові причілки; ЗДА не будуть інтервеніювати — заповідає Раск

Маямі, Флорида. — Боротьба за звільнення Куби з-під тиранії прокомуністичного диктатора Фіделя Кастра 18 квітня триває вже другий день. Боротьба ведеться в кількох місцях, де висадилися 17-го квітня частини повстанської армії, що виносять коло 5.000 вояків. Найзавзятіші бої йдуть в провінції Ляс Вілляс і в провінції Матанзас, а також в середині кубинського острова, куди вже давніше дісталися були протикастрові повстанці. В першому дні боїв, це значить 17 квітня, можна було ще дещо довідатися з радіових повідомлень, але тепер і це джерело відомостей про ситуацію на Кубі не є певне, бо всі радіові стації повідомляють свої команди за допомогою шифрів, з яких годі довідатися щось про дійсний стан. Обидві сторони це значить Кубинська Революційна Рада, що є в НюЙорку, і прем'єр Кастро заповідають боротьбу аж до повної перемоги. Повстанці поширили свої первісні мостові причілки, які вони здобули були під час причалювання. В Ню Йорку Революційна Рада повідомила про те, що велике число міліціянтів на Кубі приєдналося до повстанців. Ця Рада передбачає, що головна битва повинна відбутися в найближчому часі, і що переможуть повстанці разом із тими кубинцями, що ненавидять режим Кастра. Президент Революційної Ради Кардона закликав країни Західньої Півкулі „морально і матеріяльно" підтримувати кубинський народ в боротьбі проти диктатури Кастра. Він заявив, що Рада зорганізує уряд, як тільки здобуде відповідну територію на Кубі, і тоді проситиме закордонні держави про визнання того уряду. Кастро заявив, що цю боротьбу зорганізували „американські імперіялісти", які хочуть забрати кубинцям землю, фабрики і школи, які їм дав його революційний уряд. На Кубі заарештовано єпископа-помічника Едварда Бозу Масвідаля за те, що він переховував американську валюту і ліки для протикастрівських повстанців. Появилася вістка про те, що чужинці допомагають Кастрові, і що чехословацькі добровольці вже голосяться до того, щоб боротися на Кубі по стороні Кастра. З другого боку появилася неперевірена вістка про те, що повстанцям вдалося звільнити на Сосновім острові 10.000 політчних в'язнів, які приєдналися до повстанців. Ця вістка подана з Мехіко Сити в Мехіко на основі радіового повідомлення з того острова. З Революційної Ради повідомляють, що висадка повстанців відбулася і в Східній провінції, і що завзяті бої йдуть коло міста Сантіяґо де Куба. Є чутки, що бомба вибухла коло Фіделя Кастра, і що чудом тільки Кастро не був вбитий. Поширені вістки і про те, що повстанці взяли до неволі головного команданта кубинських збройних сил Фіделевого брата Равля, і тепер командує військами сам Фідель.

Амбасадор Куби до ОН Равль Роа під час сесії Генеральної Асамблеї ОН

Президент Кубинської Революційної Ради в Ню Йорку д-р Хозе Міро Кардона опублікував таке повідомлення вранці 17-го квітня: „Сьогодні передсвітанком кубинські патріоти в містах і в горах почали боротьбу за визволення нашої батьківщини від деспотичного панування Фіделя Кастра, і за те, щоб звільнити кубинців від міжнародного гноблення. Ця боротьба відбувається згідно зі славними традиціями Хозе Марті. Кубинський нарід, повстаючи проти тирана-гнобителя, має таку найвищу ціль: остаточно привернути Кубі волю". В цій заяві говориться про те, що повстанці за кордоном довгі місяці мали зв'язки з військовиками і революційними групами на Кубі, і тепер ті, дотепер мовчазні вояки, здійснюють те, що їм визначила революційна команда. Одночасно прем'єр Кастро видав проклямацію до кубинців, яку оголосили радіові і телевізійні стації. В цій проклямації повідомляється про інвазію і стверджується, що „славні вояки революційної армії і крайова революційна міліція вже почали боротьбу проти ворога, що прибув на літаках і кораблях на Кубу". Державний секретар Дін Раск на пресовій конференції 17-го квітня повторив свою давнішу заяву про те, що ЗДА не будуть робити жадної інтервенції на Кубі. Він висловив симпатію американського народу для тих кубинців, які борються проти режиму Кастра і заявив, що американський уряд не заперечує того, що дає матеріяльну підтримку для кубинських повстанців, які поборюють Кастра, але ця допомога є далеко менша, ніж давніше плянувалося, і скільксть вояків, які причалили до Куби є менша, ніж про це говориться в повідомленнях про „інвазію". Згідно з інформаціями при кінці тижня на Кубу дісталося не більше, як 200 - 300 осіб, ціллю яких була не так боротьба, як дати допомогу тим кубинським повстанцям, які вже давніше були дісталися на Кубу впродовж останніх місяців. Раск був дуже обережний у своїх висловах і заявив, що те, що станеться на Кубі, вирішить сам кубинський нарід. Але Раск сказав, що американський уряд не є байдужий до комуністичної змови в Західній Гемісфері.

ЗДА спустили на воду першу атомову фреґату „Бейнбрідж"

Квінсі, Мессачусетс. — 15-го квітня американська фльота спустила на воду свою першу атомову фреґату „Бейнбрідж", 564 стіп завдовжки, 7,600 тони посмности. Це вже третій надводний атомовий корабель після „Лонґ Бічу", кружляка з 1959 року, і суперлітаконосця „Ентерпрайса" з 1960-го року. Ця фреґата дістала назву від героя комодора Віллями Бейнбріджа, який вславився в боротьбі проти піратів коли Тріполісу в 1801-1805 року і у війні проти Англії в 1810-го року. Хрещення фреґати „Бейнбрідж" є могутнім кораблем на океані, і він буде могутнім символом того, що ЗДА і наша нація є рішені зберегти волю і справедливість, і той корабель буде ясним доказом того, що ЗДА зможуть ще зробити.

Спікер Рейбирн хвалить президента Кеннеді і працю Конґресу

Ролі, Північна Каролайна. — Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн, промовляючи на прийняті в Дні Джефферсона — Джексона, заявив, що новий американський президент „Джан Ф. Кеннеді направду є людиною, що відповідає потребам нашого часу". Спікер Рейбирн заявив, що перший Конґрес за президентури Кеннеді досі „працював важко і добре", і можна вже тепер сказати, що „коли закінчиться перша сесія цього Конґресу, то можна буде ствердити, що це один із найпродуктивніших Конґресів в інторії ЗДА". Рейбирн казав про Кеннеді таке: „Всі ми зворушуємося на вид цього милого, відважного, неупередженого молодого чоловіка 20-го віку, бо усвідомляємо собі, як він невтомно і немилосердно у відношенні до себе працює".

Сенатор Ґолдвотер може бути республіканським кандидатом у 1964 році

Гартфорд, Коннектикат. — Сенатор демократ із Висконсин Вілліям Проксмаєр, промовляючи на прийнятті в пошану конґресмена демократа Френка Ковальського, заявив, що сенатор республіканець з Арізони Беррі Ґолдвотер втішається тепер популярністю серед республіканців, й тому якщо такий стан збережеться до 1964-го року, то він тоді готов здобути номінацію на республіканського кандидата. На думку сен. Проксмаєра, нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер і недавній віце-президент Ричард М. Ніксон не зможуть бути успішними кандидатами проти Кеннеді, який напевно знову буде кандидувати на президента в 1964-му році. „Великим знаком нинішнього дня, казав сен. Проксмаєр, є ріст консервативного руху. Сен. Голдвотер є визначним репрезентантом цього руху", який в 1964-му році схоче протиставитися лібералізмові Кеннеді.

Автомобільні робітники домагаються річної платничої системи замість погодинної

Дітройт. — Голова спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Волтер П. Рупер заявив, що в найближчих переговорах про новий контракт праці, автомобільні робітники будуть домагатися, щоб їх оплачували згідно з річною платничою системою, а не від годин праці. Рупер сказав, що теперішня годинна система заробітньої платні спричинює непевність в робітничих прибутках, є економічно нездорова і перестаріла, бо вона виникла під час першої промислової революції в половині 19-го віку. Цей свій погляд виявив Рупер в окремій заяві, яка надрукована в органі спілки під назвою „Солідарність", яку дістають 1,200,000 членів спілки Об'єднані Автомобільні Робітники. Ця спілка матиме конвенцію в Дітройті 27 - 29 квітня, на якій вирішать умови нового контракту, який кінчається при кінці серпня 1961-го року, а переговори мають початися вже коло 1-го липня. Рупер пише, що 60,000 робітників в Корпорації Інтернешел Бизнес Машінс працюють на основі річного контракту про працю, а не на основі про винагороду за відроблені години праці.

Елізабет Тейлор і Барт Ленкестер дістали „Оскара" як найкращі актори

Санта Моніка. — За щорічним звичаєм — в минулий понеділок 17 ц. м. відбулася, цим разом не в Голівуді, а в Санта Моніці, церемонія роздачі нагород у постаті „Оскарів" — символічних малих статуй за цілу низку різних осягів в фільмовій минулорічній продукції. За найкращих артистів визнано Елізабет Тейлор за її ролю легкодушної, але добросердечної дівчини у фільмі „Баттерфілд 8", і Барт Ленкестер за титулову ролю протестанського провідника-комерсанта в фільмі „Елмер Джентрі", перерobленому з повісти тієї самої назви. За найкращий з технічного погляду фільм визнано сатирино-фривольну комедію „Апартмент" з коміком Джеком Леммоном у головній ролі. Церемонії роздачі Оскарів безпосередньо придивлялось 10.000 осіб з мистецького фільмового світу. Її надавали через телевізію.

$211 на пам'ятник Шевченкові з 330-го Відділу УНС в Літл Фолс

Т-во „Запорозька Січ", 330 Відділ Українського Народного Союзу, одне з перших відгукнулось на акцію збірки фондів на будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, склавши на ту ціль 211 долярів. Т-во зі своєї каси асиґнувало 100 долярів, а $111 склали члени: Мих. Ціловський $20, А. Ліньо $10, Марія Литвин, Д. Поцинтелюк, Є. Швайковський, Т. Стриск, М. Павловський, І. Дацишин, М. Скаскiв, М. Паламар, І. Андріїшин, М. Босий, М. Копєк та Я. Мартинюк — усі по $5, П. Голод $4, а інші по два і по одному долярові. Гроші разом з посвідченнями переслав на руки гол. касира УНСоюзу п. Р. Слободяна секретар Відділу, п. Микола Паламар, повідомляючи рівночасно, що збірка продовжується. Літл Фолс, — це невеличка громада, в більшості зорганізована в місцевому Відділі УНСоюзу.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** відмовився особисто вітати 3,000 делеґатів на зборах Торговельної Палати ЗДА, які в дні 1-го травня відбудуться у Вашинґтоні в Конституційній залі. Попередній президент Д. Д. Айзенгавер щороку особисто з'являвся на цих зборах, де його оваційно зустрічали. Торговельна Палата ЗДА критикує економічну політику Кеннеді. Пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив, що президент має зайнятий час іншими справами. Колишній президент Гаррі С. Труман також не приймав запрошень Торговельної Палати.

● **Німецький канцлер** Конрад Аденауер заявив в телевізійному інтерв'ю, що ЗДА повинні, як найсильніший член Північно-Атлантійського Порозуміння, виконувати там більший провідницький вплив, ніж це дотепер діється.

● **Представники ЗДА і Бразилії** погодилися в тому, що ЗДА продадуть Бразилії 1,000,000 тонн пшениці за $70 мільйонів. Цю суму заплатить Бразилія своєю валютою ратами впродовж 40 років. З прибутків 15% ЗДА возьмуть на покриття коштів утримання своєї амбасади і консулятів в Бразилії, а 85 відсотків підуть на розбудову різних приватних проєктів у Бразилії.

Режим Ґізенґи визнає ген. Мобуту головнокомандувачем конґолійської армії

Леопольдвіль. — Головна квартира конґолійської армії подала в понеділок дня 17-го квітня до відома, що команданти збройних сил Східньої Провінції, яка находиться під контролею Антуана Ґізенґи, погодилися визнавати головним командувачем усіх конґолійських збройних сил ген. Джозефа Д. Мобуту, який під сучасну пору командує збройними силами центрального уряду, очолюваного президентом Касавубу. Відбулося це визнання ген. Мобуту під час конференції між представниками влади Леопольдвілю і Східньої Провінції, що відбулася в Бундокі на границі Східньої Провінції. Водночас з цим вирішено встановити перемир'я у військових діях здовж кордонів Східньої й Еквадору. Цього ж самого дня конґолійський президент Касавубу підписав в Леопольдвілі домову з представниками Генерального Секретаря ОН Даґа Гаммершилда в справі реорганізації конґолійської армії й усунення з неї деяких закордонних дорадників. В цій домові президент Касавубу і його уряд погодилися прийняти резолюцію ОН з 21 лютого ц. р., з тим одначе, що у виконуванні цієї резолюції Об'єднаними Націями буде респектована суверенність Конґолійської Республіки. Реорганізація армії має відбуватися з допомогою Об'єднаних Націй, але ж під безпосереднім проводом і контролею Касавубу, як голови держави.

Де Ґоль поновлює мировий заклик до альжирських арабів

Бордо. — На закінчення своєї п'ятиденної подорожі по південно-західніх повітах Франції, французький президент де Ґоль звернувся в місті Бордо з новим закликом до альжирсько-арабських націоналістів, щоб вони прийняли його „простягнену руку до згоди". Де Ґоль підкреслив, що він говорить „в першу чергу до всіх тих (арабських націоналістів), які до цього часу відкидали нашу простягнену руку". Цей зворот газети негайно підхопили, як доказ, що де Ґоль у своїх переговорах вважатиме за найбільш авторитетних партнерів — Альжирський Фронт національного визволення, що покликав до життя тимчасовий закордонно-революційний уряд Альжиру з осідком у Тунісі. Під час того 5-денного об'їзду південно-західньо Франції де Ґоль стрічався інколи також із опозиційними виявами, а саме, з окликами „хай живе французький Альжир", але це були тільки нечисленні вийнятки на тлі загального одобрювання промов де Ґоля. В самому Бордо люди кинулись і важко побили одного французького націоналіста, що почав перебивати промову де Ґоля криком „хай живе французький Альжир" і поліція ледви врятувала його з рук роз'юшених земляків. Ця нова подорож де Ґоля виявила знову, що французи в масі настільки втомлені 6-річною війною в Альжирі, що сліпо приймають всяку розв'язку, яку їм поручає де Ґоль.

Ґомулку і його партійну кліку знову „вибрав" польський нарід

Варшава. — В минулу неділю 16 ц. м. відбулись у Польщі знову парляментарні і громадські вибори, до яких було зареєстрованих 18,600.-000 громадян. Вони мали обрати 460 послів варшавського сейму та 153.000 членів міських і громадських рад. Як звичайно, цим разом також була зголошена тільки одна офіційна листа так званого Фронту Національної Єдности, що насправді є комуністичною партією з її поплентацькими групами без ніякого реально-політичного значення. Польські виборці мали право тільки скреслювати немілі їм особи з того одного списку або — абсентуватись. Однак, здаючи собі справу із безвиглядности будь-якої серіозної опозиційної акції та з теперішньої ґео-політичної ситуації Польщі, де не всилі був би втриматись ніякий інший уряд, як тільки комуністичний, що його підтримує Москва, прийняли вибори із філософським спокоєм і радше з саркастичним гумором пішли до виборчих домівок та голосували за Ґомулку. Таким чином — за першими підрахунками — Ґомулка дістав понад 95% голосів „за", але й ніхто не дивувався би, як би він дістав понад 100 %!

Москва пробує з'ясувати тайну, як стягнено спутніка назад на Землю

Москва. — Не говорячи нічого про останнього спутніка, з яким ніби облетів Землю майор Ґаґарін, московська „Економіческая Ґазета" з минулої неділі 16 ц. м. за підписом проф. В. Денісова описує два способи, якими можна стягнути міжплянетну ракету назад на Землю. Цим одним способом можуть бути — твердить автор — відворотні ракети, які сповільнять лет ракети та скерують її назад крізь атмосферу, після чого могутні парашути стягнуть її вдолину. В другому випадку сам пілот сповільнював би лет ракети та керував би прохолоджуючою системою, щоб щасливо перевести ракету назад через атмосферу, в якій грозить спалення ракети. Денісов не каже нічого, якої з тих метод ужито при леті Ґаґаріна. Зате в тій самій статті той совєтський учений описує такі внутрішні влаштування кабіни, щоб пілот завжди знаходився в однаковій сидючій позиції та щоб можна створювати штучно умовини тяжести всередині кабіни. Але сам проф. Денісов признає, що від фізичної справности та від інтеліґенції пілота залежить успіх такого космічного лету може у ще більшій мірі, аніж від технічних спроможностей ракети.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **„Сад Гетсиманський"**, відомий роман Івана Багряного, тількищо появився французькою мовою у паризькому видавництві „Nouvelles Editiones Latines" в серії „Письменників чужих країн". Книжку переклав на французьку мову Г. Алексінський.

● **Наш славний обряд"**, книжечку о. М. М. Соловія, ЧСВВ, випустило В-во ОО. Василіян в ЗДА „Слово Доброго Пастиря".

● **Кінотеатр „Блекер Стріт Сінема"** в Ню Йорку (два блоки на південь від Вашинґтон Сквер) висвітлюватиме протягом двох тижнів, від 19-го травня да 1-го червня фільми Олександра Довженка, між ними „Землю", „Звенигору", „Арсенал", „Україну у вогні", „Життя в цвіту" та інші, усе совєтської продукції. В реклямі цих фільмів Довженко названий „українським поетом кіна".

● **Скрипковий реситаль молодого скрипака Яра Лясовського** відбудеться в рямках вечорів Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, в п'ятницю, дня 21-го квітня ц. р., в год. 8-ій веч. У програмі реситалю твори композиторів Моцарта, Кореллі, Ґріґа, Ревуцького, Стратичука, Лясовського, Лятошинського. Акампаніює п-ні Євгенія Чапельська.

● **Співачка Галина Пренгель**, відома із своїх концертів в Канаді і в Ню Йорку минулими роками, виступить із новим своїм концертом у п'ятницю, дня 28-го квітня ц. р., у Карнеґі Рісайтел Голл. В програмі низка українських пісень, як теж власні композиції. Початок о год. 8.30 веч.

МОСКВА ЗВОЛІКАЄ І КРУТИТЬ В СПРАВІ ЛЯОСУ

Держ. секретар Дін Раск під час прес. конференції

Вашинґтон. — Совєтський уряд дав знову незадовільну відповідь на англійську ноту з минулого місяця в справі замирення у Ляосі, дармащо 1 квітня ц. р. він ніби-то погодився на англійську — узгіднену з Заходом — пропозицію. Незадовільний характер тієї останньої совєтської відповіди з минулоґї неділі ствердив державний секретар Дін Раск у вступній заяві до своєї останньої пресової конференції з минулого понеділка. Зволікання і крутійство большевиків стосується центрального пункту в ляоській справі, а саме — замирення на внутрішньому воєнному фронті. Совєти хочуть, щоб те замирення прийшло одночасно з відкриттям 14-членної мирової конференції, коли тим часом західні держави стоять на становищі, що мирова конференція може розпочатись тільки тоді, коли в Ляосі настане спокій і коли закінчення воєнних операцій буде безсумнівно ствержене тричленною міжнародною контрольною Комісією. Державний секретар Дін Раск не хотів розглядати у подробицях совєтської відповіди, заявивши, що американський уряд щойно розглядає її детально, але кількакратно підкреслив, що ситуація є „загрозлива" та що Америка і її союзники з Південно-східнього азійського пакту (СЕАТО) „придивляються до цієї ситуації безперервно дуже пильно". Зрештою; Раск звернув увагу, що остання совєтська відповідь стосується англійської, а не американської ноти. Раск потвердив, що американський уряд запросив до Вашинґтону колишнього ляоського прем'єра Суванну Фоуму, який приїде на день пізніше, як гадалось, бо він поїхав з Москви до Сочі на побачення з Хрущовим. Раск підкреслив, що Фоума приїде в приватному характері, як не член теперішнього ляоського уряду. Совєти визнають Суванну Фоуму все ще за леґального прем'єра і безперервно постачають зброю та всякий виряд комуністичним партизанам в Ляосі, зорганізованим на зразок реґулярної армії.

Айхман 15 разів відпекався вини

Єрусалим. — У шостому дні судової розправи в Єрусалимі, оскаржений в зорганізуванні та нагляді над переведенням вбивства шістьох мільйонів жидів за останньої війни Адольф Айхман — на кожний з 15-х пунктів акту обвинувачення відповів сухим, безбарвним голосом, що він не признається до вини. Сталося це після того, як головуючий на суді д-р Моше Ляндав проголосив рішення трибуналу, що відкинуло застереження оборони щодо неважности теперішнього ізраїльського суду над Айхманом. Трибунал відкинув теж внесення оборонця на розглянення справи насильного схоплення Айхмана літом минулого року з Арґентини. Ізраїль стоїть на становищі, що хоч те схоплення було нелеґальне в сенсі порушення арґентинських законів, проте Ізраїль має право судити кожного, хто фізично знаходиться на його території. Після того, як Айхман заперечив свою вину, головний прокуратор Ґідеон Гавзнер почав арґументувати акт оскарження. Він розпочав драматичним вступом, що обвинувачами не є він, а шість мільйонів вбитих жидів, чоловіків і жінок, старців і немовлят, але вони не можуть тут з'явитися, бо їхні попели розпорошені по всьому світу і розсипані по різних европейських ріках. Гавзнер подав докладний життєпис Айхмана і хід його кар'єри на доказ, що те, що він робив, робив згідно з своїм переконанням і з повною свідомістю. Айхман перейшов був перший вишкіл в кацеті в Дахав. Першою його самостійною місією було зліквідування жидів у Відні після „аншлюсу" і зробив він це так докладно та „прецизно", що за тим самим зразком переведено потім ліквідацію жидів у Берліні і в інших великих містах. В 1941 році Айхман став шефом жидівської секції в централі Ґестапа. Прокуратор признав, що більшість своєї праці Айхман виконував за столом у своєму бюрі, але йому було досить піднести телефонічне слухальце й сказати до апарату одно речення, щоб пустити в рух вбивчу машину проти тисячів невинних людей. Зате прокуратор навів один приклад, коли Айхман сам, безпосередньо, вбив одного хлопця, якого приловили на крадежі яблук в його саду в Будапешті. Оборонець Айхмана д-р Серваціює заявив потім у розмові з журналістами, що „невинність" Айхмана треба розуміти „технічно", з юридичного погляду, бо Айхман не був винуватим злочинів, що їх йому закидується: він, мовляв, виконував тільки накази згори та був тільки незначним колісцятком в нацистській машині.

У СВІТІ

● **Західньо - німецький канцлер Аденауер** заявив під час прийняття в його честь в Клюбі Крайової Преси у Вашинґтоні в минулому тижні, що німецький нарід хоче дізнатися із процесу Адольфа Айхмана в Єрусалимі „повної правди". Аденауер висловив погляд, що „Айхман є, мабуть, найбільшим з убивників". Він не квестіонував леґальности ізраїльського суду над Айхманом, звернувши увагу, що між Західньою Німеччиною і Ізраїлем нема договору про видачу злочинців.

● **У Флоренції** в Італії висвітлювали совєтський науковий фільм з міжплянетної подорожі собак Білки і Стрілки в совєтському спутніку. Фільм тривав 20 хвилин, але впродовж 18-х хвилин показувано, як треновано ті звірята перед їх летом і як обслідувано їх після лету, зате тільки дві хвилини тривав показ самого лету на основі дуже невиразних телевізійних передач, при чому один американський фахівець ствердив, що ті світлини з лету можна було зробити в будь-якій лябораторії. Весь той „науковий" фільм був — як читаємо в „НЙ Таймсі" — „великим розчаруванням для західніх науковців".

● **Етіопські війська** звели цілі бої з сусідніми сомалійцями, при чому в минулому тижні згинуло коло 100 сомалійців. Спір іде за ґрунта, за воду, за адміністрацію. Сомалійці закидають етіопцям (абісинцям) імперіялізм. Це ще один приклад, що між самими чорними нема згоди.

● **В англійському парляменті** один консервативний посол зажадав, щоб уряд прикоротив безконечні демонстрації пацифістичних маніяків проти американської бази для підводних човнів біля Шотляндського прибережжя. Цивільний лорд адміралції запевнив парлямент, що відповідні розпорядження видано вже.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Основа нашої спільноти

Останні місяці й тижні в житті нашої американсько - української громади були повні всіляких подій і акцій, що вимагали багато нашої уваги й не менше енергії. Згадати б у першу чергу відзначування роковин Шевченка та з кожним днем ширше розгортану акцію збірки фондів на будову пам'ятника Кобзареві України в столиці Америки, Вашингтоні. В самому розпалі цієї великої кампанії, перед святами Воскресення Христового, нашою спільнотою потрясла сумна вістка про нещасливий випадок і опісля передчасну смерть нашого видатного, провідного діяча, сл. п. Дмитра Галичина, головного предсідника УНСоюзу та президента УККомітету і екзекутивного директора Комітету Пам'ятника Шевченкові.

Очевидно, що в таких обставинах легко могли б захитатися балянс і порядок наших вартостей. Полагоджуючи пекучі актуальні проблеми, ми могли б занедбати деякі з тих, що завжди повинні бути в нас на порядку дня. Але так само, як, приготовляючись до свят, ми не можемо занедбувати наших щоденних обов'язків, так і в громадському житті не повинні ми занедбувати наших постійних обов'язків у навіть найважливіших, обмежених часом сезонах і кампаніях.

Конкретно, маємо на думці велику, активну масу союзових працівників. Це правда, що така важлива справа, як збірка фондів на будову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні чи інші кампанії є нашою спільною громадською відповідальністю, і союзовці мусять в них вести перед, власною участю в збірковій чи іншій акції показуючи приклад іншим. Але при цьому ми ані на хвилинку не повинні забувати, що нашим щоденним обов'язком і нашою відповідальністю на найдовшу мету є дбати про невпинний розвиток УНСоюзу, бо він — головна підвалина нашого суспільного життя. Наше громадське життя це наче будова величного храму. Кожна наша нова акція, кожний наш новий труд і досягнення — це нова цеголка в цю будову, нова її прикраса. Але не був би мудрий той будівничий, який при такій будові не дбав би постійно про скріплення її підвалин, її основ, без чого легко могла б захитатися й ціла, навіть найвеличніша будівля. Підвалиною нашого суспільно - громадського життя в цій країні є, без сумніву, Український Народний Союз і для скріплення тієї основи призначена теперішня передконвенційна організаційна кампанія, мета якої збільшити кількість активних членів цієї організації до 75.000. Було б великою помилкою і шкодою, якби при всіх наших дуже важливих і наглих інших громадських обов'язках, не доклали ми всіх зусиль, щоб це завдання виконати. Йде бо про саму основу нашого громадського життя.

Централізація совєтської науки

Ведення науково - дослідних праць в усіх ділянках технічних, природничих і гуманітарних наук в Совєтському Союзі і керівництво ними належали досі до всесоюзної Академії наук СССР. При Раді Міністрів СССР існував тільки Державний Науково - Технічний комітет, до компетенції якого входило втримувати зв'язок з Академією Наук і водночас координувати всю науково-дослідну діяльність.

Такий стан тривав довгі роки, і здавалося, що все йде якнайкраще, тим більше, що й совєтська пропаганда прославляла не тільки досягнення совєтської науки, але й саму організацію її наукових дослідів як „неперевершені" в світі.

Тим часом і в цій ділянці, як і в багатьох інших ділянках совєтського життя, виявилися фундаментальні „недоліки", і компартійний режим був примушений зайнятися їх ліквідацією. Виявилось це 8-го квітня ц. р. на спільному засіданні Центрального Комітету КПСС і Ради Міністрів СССР, на якому вирішено скасувати дотеперішній Державний Науково - Технічний Комітет Ради Міністрів СССР, а на його місце створити Державний Комітет Ради Міністрів СССР для координації науково - дослідних праць.

Значення цієї постанови на перший погляд не надто ясне. Могло б навіть здаватися, що йде тільки про зміну назви однієї й тієї самої установи. Але з прийнятої на згаданому засіданні і надрукованої в „Правді" з 12 квітня ц. р. постанови „Про заходи для поліпшення координації науково - дослідних праць в країні і діяльности Академії наук СССР" виходить, що в даному випадку йде про основну переорганізацію всієї системи наукової діяльности, зокрема в технологічній ділянці. Названа постанова відбирає Академії Наук СССР всі її дотеперішні компетенції в керуванні й координації науково - дослідними працями і передає їх новоствореному Комітетові, обмежуючи водночас діяльність Академії виключно „досліджуванням теоретичних проблем природничих та гуманітарних наук" і використовуванням „вислідів закінчених наукових праця для народного господарства і культури". Водночас із цим новостворений Державний Комітет Ради Міністрів СССР для координації науково - дослідних праць здійснюватиме тепер не тільки „керівництво працею науково - дослідних закладів над виконанням важливіших комплексних науково - технічних проблем згідно з директивами партії й уряду", але й навіть матиме своїм завданням „координацію діяльности Академії Наук СССР, академій наук окремих союзних республік, міністерств і установ СССР" в даному напрямку „для забезпечення тяглости здійснювання наукових дослідів аж до впровадження їх результатів у народне господарство". Коротко кажучи, названий Комітет виконуватиме повну контролю над усіма науково - дослідними закладами в цілому СССР, перебираючи їх від Академії Наук під своє безпосереднє керівництво.

Прийняття такої постанови 8-го квітня, на другий день після того, як Совєти зазнали дошкульної невдачі з випущенням людини в космос, і за чотири дні перед тим, як їм повелося добитися таємничого успіху з Гагаріним, підтверджувало б здогади про згадану невдачу, відповідальність за яку компартійний режим намагається скинути на недосконалість організаційної системи... совєтської науки, мовляв, вона „роздрібнює свої сили й засоби на розроброблювання надто численних технічних питань похідного характеру", що й відтягає її від „вирішування перспективних проблем у науці".

Переорганізація совєтської науки в напрямку перейняття керівними політичними чинниками СССР проводу і контролі в цій ділянці, зцентралізування науково - дослідних праць під безпосереднім керівництвом уряду і призначення генерала М. В. Хрунічева керівником новоствореного Комітету, а водночас і заступником голови Ради Міністрів СССР, свідчать про те, що Москва зосереджує в руках політично - мілітарного проводу всю науково - дослідну працю в технологічній ділянці, готуючись до якихось політично - мілітарних акцій на міжнародному полі.

Очима опозиції

П'ять осіб займають чолові й вирішні становища в американській Республіканській партії: номінальним лідером партії є Ричард М. Ніксон, головою Крайового Коміте — сенатор Т. Б. Мортон з Кентакі, лідером сенатської меншини — Еверет М. Дірксон з Іллинойсу, фактичним лідером ліберального крила цієї партії — нюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер, а фактичним лідером правого крила партії — сенатор Беррі М. Голдвотер з Арізони.

Ці вступні завваги потрібні для того, щоб пояснити поважне значення ніби невеличкої американської газети „Ди Арізона Ріпаблік", яка авторитетно висловлює погляди сенатора Б. М. Голдвотера і його численних республіканських однодумців. У числі з 7-го квітня ц. р. появилась там надзвичайно цікава редакційна стаття п. з. „Чотири помилки Кеннеді". Ствердивши, що за короткий час перебування Дж. Ф. Кеннеді в Білому Домі комуністи значно скріпили свої впливи в широкому світі, названий часопис уважає ті комуністичні успіхи наслідком чотирьох конкретних помилок президента Кеннеді.

За першу помилку вважається звернення нового американського Президента до Хрущова з пропозицією „перемир'я" в холодній війні з уваги на переходовий час при зміні адміністрації в З'єдинених Державах. Автор запитує: „На якій основі Президент Кеннеді міг сподіватися, що совєтський бос Хрущов злагіднить свою протиамериканську активність у часі, коли Кеннеді опинився в трудній ситуації після перебрання влади? Чи президент Кеннеді поважно думав, що Хрущов може зробити таку важливу поступку без дуже значних користей у заплату за неї? Чому президент Кеннеді чи будь-хто інший у Вашингтоні сподівається що невгнуті, тверді й спритні комуністичні лідери типу Хрущова раптом будуть поводитись, як християни - джентлмени?". Тому Хрущов відповів посиленим наступом у Ляосі, Конго і в Об'єднаних Націях. — За другу поважну помилку президента Кеннеді автор уважає нові концесії Америки большевикам на Женевській атомовій конференції Найменше відхилення від позицій, що їх Америка займала в цій справі протягом 15-ох років, мусіло мати тільку ту реакцію, яка відразу проявилась по большевицькому боці: Москва зрозуміла поступки президента Кеннеді, як доказ його слабости, і загострила свої вимоги.

Подібно Совєтський Союз сприйняв пропозицію Америки — скоротити денний порядок весняної сесії Генеральної Асамблеї із готовістю скреслити дразливі справи, що ніби є частиною холодної війни. Коли московські володарі ствердили, що президент Кеннеді вважає справи совєтської агресії супроти Мадярщини чи комуно-китайської агресії супроти Тибету за маловажні атрибути холодної війни, то вони зрозуміли таке становище, як нову й неочікувану американську концесію, рівнозначну з дипломатичною слабістю в розумінні міжнародної політики. Вислід такий, що протягом більше місяця Генеральна Асамблея не була всилі погодитися щодо свого денного порядку. Четверта, врешті, і найбільша помилка президента Кеннеді — це відступ від попередньої політики ЗДА в справі Ляосу та погодження на найважливішу вимогу Москви й Пейпінгу: на міжнародну конференцію, в якій брали б участь не тільки СССР, але й комуністичний Китай, майоризуючи своїми голосами Захід. Вислід — дальші перемоги у Ляосі комуністів, осмілених такими поступками збоку ЗДА, що їх зрозуміли вони знову, як слабість ЗДА.

Наведеним угорі заввагам на тему помилок нового уряду ЗДА у відношенні до Москви не можна не признати деякої рації.

Б. Галайчук

КАСТРО ЗРОБИВ СВОЄ, АЛЕ ЩЕ НЕ МОЖЕ ВІДІЙТИ

Буенос Айрес*). Коли відкинути совєтське пояснення зміни політики супроти Куби, насувається питання: яка справжня причина тієї зміни і наскільки та зміна реальна, наскільки симульована. Чи справді Хрущов лишив Кастра на льоду, або чи може тільки „цькував" минулого року Америку Кастром, а тепер кличе „не руш, до ноги!"?

Інтерпретація совєтського амбасадора Кудрявцева, точніше — інтерпретація, що її Юнайтед Прес приписує совєтському дипломатові, промовляла б за першою гіпотезою. Приступаючи до масивного дипломатично - пропагандивного наступу проти ЗДА напередодні президентських виборів, Хрущов змобілізував і погнав на перший вогонь кубинську комуну (чи пак „станув в обороні кубинських інтересів"). Наступ закінчився не надто успішно, бо молодий Президент не пішов на еліземент, і Хрущов залишає кубинських друзів на поталу „імперіялістичних акул" з Пентагону і Вол Стріту. А може попросту лише „підгодував" він червону Кубу на те, щоб потім продати її рівночасно з Патет-Ляо за добру ціну — за якусь поважну дипломатичну поступку з американського боку. Гіпотеза можлива, бо цинізм та аморальність Москви не мають меж: вистачить згадати сумну долю т. зв. міжнародних бриґад після еспанської громадської війни.

Віримо, що Хрущов готов пожертвувати кубинських комуністів, але сумніваємось, чи пожертвував би він так легко таку цінну випадову позицію, як Куба. За таку позицію варто віддати всі совєтські кораблі - танкери, варто продукувати запасні частини для кубинських, тобто американських, самоходів і машин, варто перешколювати кубинських селюхів на повноварті́сних техніків. Оплатилося б навіть залити острів совєтським медом і молоком, попросту взяти 6 мільйонів кубинців на утримання, щоб показати латиноамериканським злиденним масам як розкішно живеться трудящим у „соціялістичному раю".

З цього погляду Куба неперевершена. Поперше — вона невелика і розмірно добре загосподарована (одне із перших місць у Латинській Америці, коли йде про прибуток на голову населення), а тому така пропагандивна імпреза вийшла б дешевше, ніж деінде. Подруге — це єдина латиноамериканська держава, яка займає цілий острів і тому не може бути заатакована з території сусідньої держави, як то було у Гватемалі. Зате з Куби можна обстрілювати ЗДА керованими стрільнами, можна „експортувати революцію" до Мехіко, Венесуелі, Колюмбії та нанизаних між ними дрібних середньоамериканських республік — до частини континенту найбільш затомізованої, економічно відсталої, яка визріла для революції. Годі уявити собі комуністичну базу в Новому Світі більш підхожу для оборони і для наступу.

Годі також уявити собі, щоб у майбутньому витворилась подібна сприятлива для комуністів ситуація опанувати якусь країну: щоб державний департамент знов попав у руки людини формату Гертера, щоб якийсь латинськоамериканський диктатор (вимираюча порода!) дорівняв у жорстокості Баттісті, щоб вдруге пощастило перепачкувати червоного троянського коня.

Якщо СССР не має виглядів „спромогтися на другу Кубу", то пожертвувати тією випадовою позицією значило б відмовитися від комунізації Латинської Америки, практично — визнати доктрину Монро, залишаючи Новий Світ як сферу інтересів ЗДА — очевидно, за відповідну компенсату в Старому Світі.

Коли Гітлер запропонував Рузвелтові такий поділ нашої планети на „ґросравми", це значило стільки ж, якби він запропонував вашингтонському урядові Місяць чи Марс, бо в тому часі континент був досить міцно охоплений панамериканським обручем; поза Арґентиною, симпатики Осі ніде не були досить сильні, щоб мріяти про здобуття влади — політична доктрина, побудована на расизмі, прийнялася в білій Арґентині, але не могла розлитися по континенту, заселеному метисами.

Але Хрущов має вигляди опанувати південну й середущу частину континенту, — фланкуючи ЗДА з півдня. У попередніх статтях ми вказували на існування тієї небезпеки, на її поодинокі складники, на її загострення в останніх місяцях. Комунізм — доктрина універсальна, не обмежена ніякою расою чи континентом, легка до поширення на економічно недорозвинених континентах, до яких належить Латинська Америка. Арґументація Панамериканської Операції Кеннеді не залишає в тому напрямі ніяких сумнівів, точніше ніяких ілюзій. З другого боку, латиноамериканський націоналізм має вістря, звернене проти ЗДА — т. зв. „антиімперіялізм", подекуди зближений до афро - азійського протиколоніялізму. Комуністи, зокрема марксівські течії популярно звані „троцькістами", здавна працювали над скаталізуванням того елементу і врешті осягнули синтезу під назвою „кастризму", який своєю експльозивністю нагадує гримучий газ, тобто мішанину водню з киснем. Крім лівиці, під кастрівським стягом гуртується щораз більше протимарксівських елементів — і крайніх націоналістів, і провідних політиків з демократичного центру. Нині вся Латинська Америка в конвульсіях — вся охоплена землетрусом з сейсмічним осередком у Гавані. Щораз труднійше плисти проти рвучкої хвилі, тому латиноамериканські уряди один по одному переходять з протикастрівських позицій на невтральні.

Коли з московського погляду розгортаються настільки широкі обрії, годі уявити собі, щоб Москва погодилася продати за будь-яку ціну ключ до многонадійного латино - американського континенту, Кубу, мовляв, Кастро зробив своє, Кастро може відійти. Бо Кастро лише почав своє діло і може ще чимало зробити для справи світової революції. Як тоді пояснити заяви чи лише натяки Кудрявцева?

Щоб здобути собі престиж доброго експерта, журналіст, зокрема закордонний кореспондент, повинен можливо часто починати свої статті словами: „Як я свого часу передбачав". Читачі, може, будуть розчаровані, що єдиний кореспондент „Свободи", який систематично реферує латино - американські справи, не належить до цієї категорії ясновидців, але мушу признатися з рукою на серці, що я був заскочений вісткою, яку принесла Юнайтед Прес 8-го квітня ц. р. з Гавани.

Дивлячись з перспективи сьогоднішньої — безпосередньо після появи вістки — перед появою коментарів — і тутешньої, можна хіба заризикувати здогадом: маневр совєтської дипломатії має на меті викликати враження, що Куба не є совєтським сателітом або перестала ним бути.

(Закінчення на стор. 3-ій)

*) Ця стаття була написана і переслана до Редакції на кілька днів перед теперішньою військовою акцією противників Кастра на Кубі. Тим не менше вона не втрачає своєї актуальности, зокрема, коли мова про загальну характеристику ситуації та її оцінку і відношення до неї південно - американських країн. Інша справа, що в теперішньому розвитку ситуація може в кожній хвилині змінитись.

ПРОЦЕС АЙХМАНА І НІМЕЧЧИНА

Мюнхен. — В Єрусалимі відбувається судовий процес нациста Адольфа Айхмана, який за влади Гітлера був уповноваженим „для остаточного вирішення жидівського питання". Ця формула в жарґоні німецьких нацистів означала — виселення всіх жидів із Німеччини, а під час другої світової війни — фізичне винищення жидів на всіх територіях, окупованих німецьким військом.

Безпосереднім начальником Айхмана був Райнгард Гайдріх, особа зовсім фантастична. Це він був одним із промоторів винищення жидів, хоч сам мав матір-жидівку. Про це пише віденський історик Ґаґен у своїй книзі „Таємна влада". Ґаґен, на підставі документів, ствердив, що Гайдріхова мати Сара була похована в рідному місті Гайдріха. Щоб приховати своє жидівське походження, Гайдріх звелів своїм аґентам знищити пам'ятник на могилі своєї матері, де був напис — „Сара Гайдріх".

Німецькі дослідники вияснили також, що спеціяльні урядники в уряді Гітлера за другої світової війни розробляли пляни для знищення жидів в інших країнах, де не було німецького війська: в Швеції, Ірляндії та ін. Одним із активних діячів у цій справі був Адольф Айхман.

В паперах Гестапо знайдено документи, які свідчать про винахідливість і тверду волю Айхмана у виконуванні доручених йому завдань. Коли 1938 р. Гітлер прилучив Австрію до Німеччини, а в 1939 р. створив із Чехії „Протекторат", то Айхман старався змобілізувати серед заможних жидів і жидівських організацій кошти для виселення бідніших жидів в інші країни. Ці виселенці, на його погляд, ставши тягарем для інших країн, могли б викликати там антисемітські настрої.

Виселення жидів із Німеччини під час війни виявилось неможливим. Отже, Айхман виконував доручення свого уряду для „остаточного вирішення жидівського питання" шляхом фізичного знищення жидів у концентраційних таборах.

Процес Айхмана, що відбувається в Єрусалимі, викликає в німецькому народі недобрі спомини про недавнє минуле. Про лихі діла Айхмана виходять книжки, як, наприклад, така: „Айхманів було багато". Одна велика газета з 11-го квітня ц. р. пише, що й тепер у Федеральній Німецькій Республіці на високих державних посадах перебувають або дістають колишні члени партії Гітлера високі пенсії за вірну службу тиранському режимові. В Німеччині побоюються, що процес Айхмана може знову викликати серед жидів у цілому світі ненависть до німців взагалі, як це було за влади Гітлера і в перших роках після другої світової війни. Маючи це на увазі, голова уряду К. Аденауер напередодні процесу Айхмана звернувся до німецького народу з промовою. Прем'єр згадав про „сором і турботу", яку мусіли відповідальні німці переживати після війни, коли німецький народ усвідомив собі „жахну безодню націонал - соціялізму". Щоб засипати цю безодню, сказав Аденауер, німецький уряд взявся задовольнити матеріяльно жидів, покривджених терором Гітлера, і від 1952 р. зобов'язався дати допомогу Ізраїльській державі для господарської відбудови. Турбота німецького уряду, яким чином знищити отруту, що була посіяна між німцями націонал - соціялізмом, не була така страшна: „У німецькому народному організмі, в моральному житті німецького народу тепер нема націонал - соціялістичних настроїв. Ми стали державою, заснованою на праві", сказав Аденауер. При тому він вдячно згадав слова ізраїльського прем'єра Бен Ґуріона, який недавно заявив, що молоде покоління Німеччини не може відповідати за злочини старшої ґенерації, і що Ізраїль хоче бути й надалі в приязних відносинах з Німеччиною.

Слова Бен Ґуріона свідчать про розважність ізраїльських політиків: вони знають політику Москви, готової знищити Ізраїль силами арабських держав. Тому Ізраїльська Республіка мусить бути в добрих відносинах з усіма країнами, що творять союз проти московської аґресії в цілому світі.

П. А.

Людмила Коваленко

ПРОШУ СЛОВА!

Журналістові тяжко відповідати на всі питання, сумніви чи вислови незадоволення, які часом викликаються його статтями. Але, з другого боку, буває й так, що, в поспіху чи бажаючи підкреслити одне якесь явище, затушковується інше, або про нього, внаслідок невиразних висловів, створюються помилкове враження. Тоді обов'язком журналіста є відповісти на питання і сумніви.

Тому — прошу слова! Якщо не „в справі наглій", то принаймні до нашого порядку денного стосовній.

Поперше, мушу перепросити земляків з Волині, Буковини і Закарпаття, які з запалом, ризикуючи арештом, приїхали до Києва у 1941 році будувати Україну, що я окремо не назвала їх у моїй статті „Галичани в Києві", присвяченій пам'яті Мирона Луцького. Річ в тому, що, перенісшись у ті далекі часи, у часи горіння і віри, я мимоволі перейшла і на мову тих часів, а кияни всіх „західняків" називали тоді одним іменем „галичани". Тим часом існування і організація Українського Червоного Хреста в Києві були ділом волиняка і буковинців, а в праці його брали участь і закарпатці.

Подруге, дехто образився, що я згадую не тільки відданих, ідейних людей, які ризикували своїм життям (а багато з них і заплатили ним), аби не лишити України цілковито на сваволю німців, але й тих, які їхали туди також з меркантильними цілями. Однак, кожна війна — з її неминучими порушеннями порядку в транспорті, продукції і торгівлі — викликає спекуляцію і різні підпільні торговельні операції. Навіть дисципліновані німці, над якими висіли невблаганні закони Третього Райху — і ті, опинившись у Польщі чи в Україні — починали брати хабарі, вганяючись за різними скарбами, що збереглись у тих краях, і були не від того, щоб міняти свій хліб чи м'ясо на українські чоботи чи футра. Під час війни завжди відкривається широке поле діяльности для отих „метких людей", про яких я згадую в своїй статті. Вони не лише неминучі, вони часом необхідні, бо підтримують обмін товарами. В совєтській дійсності спекулянти, хоч як ніби суворо боролась і бореться з ними влада, є невід'ємним явищем, без якого не тільки приватні люди, але й державні підприємства не могли б працювати, без яких увесь товарообмін совєтського суспільства остаточно занепав би в апатичній байдужості бюрократичного апарату до потреб життя.

Потретє, я ніколи не мала на увазі приписувати цих „метких людей" одній якійсь групі, політичній, територіяльній чи соціяльній. Ні, це залежало виключно від індивідуальних здібностей і нахилів людини, при чому це часом не перешкоджало національній щирості і бажанню також допомогти Україні.

Почетверте, в недавньому числі „Свободи" п. О-Сип згадав мою п'єсу „КСАНТИППА" у зв'язку з тим, що дружина одного поета відмовилась давати свої заробітки (а вона одна працює для утримання родини) на видання книжки віршів свого чоловіка. Так це ж якраз і підтверджує мою думку, висловлену в „КСАНТИППІ", що всі Сократи — більшої і меншої вартости, — хотіли б розгуловати попід аркадами, розмовляючи з учнями, а їх жінки мусіли б працювати на них та ще й дякувати їм за ласку, що вони згоджуються взяти від них гроші.

Але найсумніше тут те, як цілком реалістично звучить запит цієї жінки: „Хто тепер купує книжку віршів?" Отже, не переносьте провину за байдужість суспільства до поезії на самих жінок. Тим більше, що мій власний досвід доказує, що читають вірші, говорять про них і навіть переписують їх собі з газет і журналів — саме жінки!

Поп'яте... Тут мені пригадується вислів, із „Катехизису" митрополита Філарета, який ми мусіли вчити: „Почему сіє важно вп'ятих? — Вп'ятих сіє не важно"... Отже, головне те, що люди читають, пам'ятають, реагують і прагнуть справедливої оцінки своєї і чужої діяльности. І тому варто писати далі!

Ярослав Падох

НА ПІОНЕРСЬКОМУ ШЛЯХУ

(У сорокліття нюйоркської „Свободи" 194-го Відділу УНС)

(6)

Не було в Ню Йорку ні лівчицької церкви, ні річки, ні громадського дому. Але були лівчицькі люди. Одні перебували вже довший час в Америці, деякі щойно прибули з краю, а ще інші, справжні ветерани, побували в цім краю декілька разів, з родиною чи самітно. Всі вони зійшлися в лівчицькій „Свободі". І коли після останньої війни прибули до Ню Йорку нові лівчичани, їх зараз втягнули до УНСоюзу та його 194-го Відділу „Свобода". І до давніх лівчичан-членів „Свободи" Притулів, Ремезів, Сагайдаків, Дем'янчуків, Вігаків, Маркових і інших, прибули нові посланці Лівчиць, а за ними сотні не-лівчичан, поміж якими опинився також автор цих рядків. Хоч цілий мій рід і рід моєї дружини походить із Лемківщини, історія мого життя так тісно пов'язана із Стрийщиною, до якої належать також Лівчиці, що не важко було лівчицьким патріотам і мене адоптувати на свого вужчого земляка. До того ще допоміг Ярослав Салдан, мій друг, що в час мого прибуття до Ню Йорку, був головою „Свободи". Потомок давнього й дуже визначного лівчицького роду він втішався великою повагою серед своїх односільчан і цю повагу перелляв на мене, коли в грудні 1949 р. через декілька місяців після мого прибуття до Америки, запропонував мене на своє місце як голову товариства. І так адоптовано мене до великої й щирої лівчицької громади, і то, як вказує пройдене десятиліття, мабуть уже на постійно.

Першими лівчичанами, з якими я стрінувся й заприязнився, були родини Ремезів, які донедавна мешкали на Дев'ятій евеню, та Пітулів, які вже здавна визволилися з нюйоркського Заходу й поселилися в прегарному домі на нюджерзькому березі, й славної, незабутньої пам'яті Євгенія Івашків. Залишеного в порті з родиною на ласку випадкової долі, забрав нас до свого дому власне Ярослав Салдан і, йдучи до праці, передав у теплі руки Ремезів. У домі Салдана, під дбайливою опікою покійної Ремезової, й трагічно померлої, золотої душі, Євгенії Івашків ми й провели наші перші, дуже трудні тижні американського життя на славній, лівчицькій Дев'ятій евеню, в тіні якої тридцять років раніше постало було Т-во „Свобода". Як же можна було мене, вже хоч би з того приводу, не зарахувати до лівчицької шляхти?

Як довго було можливим, лівчичани, кожний зокрема й збірно, в межах своєї „Свободи" дбали про розвиток своїх Лівчиць. В двох ранніх книгах протоколів чимало записано вісток з Лівчиць, чимало занотовано журби за їх долю. Вже в самих початках існування Товариства, на других загальних зборах 17-го січня 1920 року, схвалено без ніякого спротиву, щоб „єжелі Товариство бися розбило, то сума має піти на сироти українські в Америці, а друга половина має ся відослати до Лівчиць, на основанє Товариства". Для всякої певности цю ухвалу підписав не лише, як звичайно, сам секретар, але ще й п'ять свідків. Яким важливим для членів було питання визначення спадкоємцем Товариства лівчицької громади в краю, виявляє поновна ухвала, винесена на чергових зборах 14-го березня 1920-го року, яка доручала, не ждучи на евентуальне розв'язання Товариства, переслати негайно до Лівчиць половину всіх фондів Товариства на заснування там подібного товариства „Свобода". Чи засновано те Товариство — мені не довелося устійнити, але ця посилка не була єдиною. Ось у жовтні 1922-го року занотовано рішення вислати до Лівчиць значну, як на той ранній час та фонди молодого й небагатого товариства, суму 150 долярів на місцеву школу і до того додано заввагу, що коли школі грошей забракне, товариство додасть грошей. Піонери на американському ґрунті були також піонерами нових почнів на рідній, старокрайовій землі.

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Загальні збори Фед. Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Нюарку, Н. Дж.

27 січня відбулися в Нюарку Річні Загальні Збори Фед. Кредитової Кооперативи „Самопоміч". Збори відкрив і провадив голова Управи д-р Володимир Бемко. З заінтересованням зібрані слухали звітів з діяльности Управи. По двох роках затяжних старань у Вашингтоні, Д. К., Відділ ОУА „Самопоміч", як спонзор кредитівки одержав чартер. В дні 1-го вересня 1959 р. кредитівка почала свою діяльність. В січні 1960 р. відбулися перші Загальні Збори. Кредитівка мала в тому часі 40 членів, на ощадностях було $ 20.447, з того на позичках $8,614, інша сума на льокатах.

Слідував перший рік тяжкої праці. Належить замітити, що початки все є тяжкі, брак довір'я чи віри у власні почини, не згадуючи інших.

Балянс з днем 31 грудня 1960 р. виказав: на ощадностях $ 112.851, на позичках $ 104.883 і на льокатах $6.154. Членів — 291 дорослий і 10 малолітніх.

За час існування кредитівки уділено 125 позичок на суму $ 142.100. В тому році заплачений приход виносив $ 5.769. Виплачено 4 % дивіденди $ 2.410, покрито кошти адміністрації. Запасний фонд виносить $ 1.260.

Два рази була контроля Бюра Федеральних Кредитових Юній. Кошти контролі виносили $189, крім того переводила контролю щоквартально Контрольна Комісія кредитівки. Як на перший рік — осяг був поважний. Вкладчики мають безплатне обезпечення на життя до висоти $ 2.000, залежно від вкладчика та зложеної квоти на ощадність. На случай смерти вкладчика, його родина одержує не тільки зложену ощадність суму, але також додатково від обезпеченевого товариства суму обезпечення на життя, яка рівнається сумі ощадностевого вкладу, не вище $ 2.000.

Кожна позичка є обезпечена. На випадок смерти довжника довг сплачує не родина, чи ручителі, але також обезпечене товариство. Що більше, на случай затяжної недуги довжника, а в зв'язку з тим непрацездатности, якщо недуга триває не менше як три місяці, то і в тому випадку обезпечевене товариство платить за нього припадаючі в тому речінці довжні рати з відсотками.

Всі кошти обезпечення покриває кредитівка. Якщо їх почислити, то виходить, що її члени одержуть не 4 %, але 5½% річно від своїх ощадностей.

Відсотки за позички 6.5 від ста і нижчі, залежно від висоти пожиченої суми, роду забезпечення зворотy позички і цілі її затягнення. Довжник має право в кожному часі перед упливом речинця позички в цілості, чи в скороченні речинці її сплатити без жадних потручень, чи оплат, як це буває в інших фінансових установах з тим, що відсотки від позички платиться тільки за час, в якому довжник користувався затягненою позичкою. Користниих умов не найде вкладчик, ані довжник ніде.

На терені Нюарку діє друга українська фінансова установа, — „Тризуб". Обі ті установи почали співпрацю. Вони не конкурують між собою, як може дехто думає, але взаємо себе доповнюють. Засяг їх завдань є різний. Коли „Тризуб" уділяє великих позичок на роки, так звані морґеджі, то „Самопоміч" уділяючи коротших позичок, дає їх на різні господарські потреби, як купно домашнього улаштування, купно авт, домів, на студії, лікування, закладання підприємств, сплачу довгів і т. п., чого „Тризуб" не може робити. Управи тих установ роздумують саме тепер, яким способом притягнути тисячі української спільноти в свої члени.

З Управи звітували голова д-р Володимир Бемко, який вказував на корисність і доцільність сильної, фінансової, кооперативної установи для кожного її члена, і тому закликав до масового членства всіх українців в Нюарку та околиці. Заступник голови мґр. Богдан Гевриk, на основі статистичних даних, взятих із звітів інших українських, кредитових кооператив, порівняв і виказав, що розвиток кредитової кооперативи „Самопоміч" в Нюарку за один рік свого існування, осягнув такий стан ощадностей, позичок і доходности кооперативи, який інші кредитівки осягали по двох, чи трьох роках. Також при помочі чисел про пересічну смертність доказував, що не менше $ 200.000 тратить щорічно українське громадянство Нюарку з цієї тільки то причини, що загал не використовує безкоштовного обезпечення ощадностей і позичок у кредитовій кооперативі.

Секретар д-р Степан Янів звітував про працю Управи і про писемні зв'язки кооперативи з різними установами і власними членами. Зазначив, що довжники кредитівки виявляють високу моральну вартість у точних сплатах кредиту.

Урядуючий директор д-р Михайло Гой звітував про фінансовий стан кредитівки на день 31 грудня 1960 року, подаючи точну аналізу поодиноких рахунків її балянсу. Також заявив, що члени Управи у їх жертвенній праці для добра і розвитку кредитівки, без огляду на кількість годин праці та пори дня, чи ночі — все були готові до послуг кооперативі та її членам. Також подякував членам кооперативи за їх довір'я.

Голова Кредитового Комітету мґр. Іван Оверко реферував про спосіб і стан забезпечення уділених позичок та про корисний ефект докладного і совісного провірювання зголошень на позички. Ці завдання виконує Кредитовий Комітет з свідомістю своєї відповідальности з добрим успіхом.

Голова Контрольної Комісії мґр. Володимир Сенежак на підставі перевірених даних ствердив, що діло — і книговедення кооперативи було солідне, і фахове та заявив, що такий гарний і поважний успіх кредитівки належить у великій мірі завдячувати урядуючому директорові д-р Михайлові Гоєві, його заступникові дир. Василеві Кузикові і голові Кредитового Комітету мґр. Іванові Оверкові.

Згідно з вимогами статута вибрано до дирекції Володимира Боднара, голову Ліги Амер. Української Молоді Північної Америки, Михайла Семенця і Петра Вовчока, голову Укр. Православної Церкви, а до Кредитового Комітету інж. Івана Стойка, мґр. Ореста Лисинецького і Віктора Сигалова.

В. Б.

Успіхи композитора Романа Придаткевича

В Морей, Кентаки, під час Фестивалю Сучасної Музики, симфонічна оркестра Морейського Стейтового коледжу під диригентурою Ричарда Фаррелла, при співучасті професійних музиків, виконала 26-го березня третю симфонію, п. з. „Вест Кентаки" українського композитора Романа Придаткевича. Симфонія висловлює почування українського іміґранта до своєї прибраної батьківщини та основує свою музику, крім українського, також на місцевому американському пісенному матеріялі. Виповнена балева заля будинку Студентської Унії публікою, яка зробила довгу овацію українському композиторові, а також присутні від визначних американців стейту виявили живучість музики цієї симфонії. Кілька днів раніше Придаткевич як соліст - скрипак виконував Другу сонату для скрипки з фортепіяном Павла Гіндеміта, а бас-баритон Лоренс Рікерт відспівав з успіхом соло Придаткевича до слів св. Франца Вічне життя.

Композитор Роман Придаткевич був пошанований десять літ тому першим виконанням свого твору 3 гір та рівнин, частини своєї Першої симфонії, п. з. Українське визволення, одним з найбільших композиторів світу, Леопольдом Стоковським, який зарезервував собі виконання Придаткевича Другої симфонії п. з. Тополя, за Т. Шевченком. Четверту симфонію п. з. Мазепа, першу частину, виконав у Рочестері в 1959 р. з оркестрою Істмана Фридрик Фенеел.

Придаткевич вже 38 літ пропагує як скрипак-соліст та як директор колишнього Українського Трія українську музику в Америці та Канаді по американських концертових залях та університетах під час кількакратних об'їздок по Америці та Канаді, де він двократно виступав з українськими програмами в гостинних українських громадах. За свій довгий побут Р. Придаткевич віддавна служить українській громаді в Ню Йорку не тільки з своїх безкорисних виступів на українських національних святах, але також із оснування та керування щомісячними українськими програмами української камерної музики товариства Приятелів Української Музики в Ню Йорку, яке в половині 1930-тих років під час дворічного існування здобуло поважне число членів і американців і українців. Ті концерти-сходини відбувалися у елеґантному приміщенні Американсько Студіо Клаб, та сл. п. д-р Лука Мишуга сказав був, що завдяки тим сходинам Приятелів Української Музики „було де зійтися та в культурній обстанові відсвіжитися".

Р. Придаткевич вже є 15 років професором музикології при Стейтовому коледжу в Морей, Кентаки, одній з американських високих шкіл, де виховують учителів музики для всіх прилюдних шкіл Америки. Ще від 1924-го року він разом з сл. п. Михайлом Гайворонським провадили 10 років першу українську музичну школу в Америці, Українську Консерваторію. Хоч Придаткевич мало обізнаний з відтинками громадського українського життя, бо живе далеко від українських центрів, то втримує зв'язок своїми скрипковими концертами, дописами до української преси та своїм членством в Науковім Товаристві ім. Шевченка. Як член цієї поважної інституції Придаткевич читав 18-го березня ц. р. свою доповідь під заг. — Шевченко і музика 19-го століття на Світовому Конгресі Української Науки в Ню Йорку.

Л. Г.

● **Король Савді Арабії Савд**, який в грудні мин. року відсунув від влади свого молодшого брата, престолонаслідника князя Фейсала з уряду прем'єра і сам знову перебрав пост прем'єра, має проти себе всіх своїх братів, що мобілізують проти нього всю ренту, родини і ватажків різних арабських племен. Вони вважають, що тільки князь Фейсал успішно бореться проти корупції, що її потурає король.

● **В Лондоні**, в саду біля Кенсінґтонського палацу, де живе княжна Маргарита, встановлено перші фонтанни-корита з питною водою для — собак. Газети записали думку одної видатної англійської акторки, яка заявила, що вода для собак, що спрагнені води на вулицях Лондону, куди важливіша, аніж совєтський астронавт.

Мистецькі виступи українки на телевізійних стаціях в Питсбургу, Па.

Іванна Старощак

В понеділок 27 і в четвер 30 березня відбувся мистецький виступ на телевізії в Питсбургу п-ні Іванни Старощак із Мекізрак. Темою обидвох виступів було: Краса і техніка української писанки та її символіка впродовж довгих століть. Перша програма відбулася в понеділок рано, на каналі ч. 2 на великій телевізійній стації, якої слухає понад мільйон осіб. — Друга програма відбулася в четвер 30-го березня на сильній стації канал ч. 11. Кожна тривала 13 хвилин. Обидва виступи п-ні Іванни Старощак були знаменито підготовані і виконані. Треба з признанням сказати, що це зробило для українського мистецтва добру пропаганду. Крім фахових інформацій про українську писанку, п-ні Іванна Старощак подала відомості про значення, характер та символіку української писанки.

З приємністю було слухати, як заповідачі програм підкреслювали український характер української писанки. Показано коло 50 писанок. Цього року Іванна Старощак написала 150 писанок. Крім писанок показала вона глядачам різьбу, як касетки і альбоми та роботу, виконану із соломки на касетах та альбомах та чудовий різьблений Тризуб. Стіл застелений був прекрасним вишитим обрусом. Чужинці із заціканленням приглядалися та численними признаннями, телефонічно та картками, ґратулювали. Треба признати, що вона переводить практичні лекції, як писати писанки.

На такі лекції прибуло досі коло 400 осіб, різного віку та національностей. Лекції відбулися у Питсбурґу в українській мистецькій крамниці „Дністер", де на кожній лекції було коло 50 осіб. Вчила вона, як писати писанки в ІВКА і дітей при церкві Пречистої Діви Марії.

Для інформації треба згадати і про працю на рідних землях, де вона організувала дитячі садки в Золочеві та околиці і на Лемківщині. А прибувши до Америки одинадцять років тому до сьогоднішнього дня старається бути активною в різних галузях громадського життя Питсбурґщини.

Н. Н.

КАСТРО ЗРОБИВ СВОЄ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Це вийшло б на здоров'я обом червоним урядам, бо покищо Куба обтяжує совєтське дипломатичне конто, а ССCP — кубинське. Хрущов міг би простягнути обидві руки до Кеннеді в широкому коекзистенційному жесті — не наражаючись на заміт, що ховає за спиною ніж. Кастро міг би стерти з себе тавро совєтського попихача, яке не перешкодило йому вирости малощо не на нового Болівара чи Сан Мартіна, але яке все не є вигідне з погляду латиноамериканської публічної опінії і навіть шкідливе з дипломатичного погляду. Це дорешти утруднило б мобілізацію континентальної системи проти Кастрового режиму.

Здійснення такої „оптичної сепарації" між Москвою і Гаваною не таке то важке. Може Кудрявцев або який інший совєтський чи кубинський повпред допуститься ще дальших дипломатичних нескрецій. Може між обома сторонами й дійде до прохолодження, а як треба то й до жалюгідних інцидентів. Може уступить Гевара й Равль Кастро, а на їх місце прийдуть якісь ще не розконспіровані комуністи. А може „виявиться", що Равль і Гевара взагалі не комуністи, а троцькісти; адже різниця між тими й тими дуже мала, а уночі всі коти чорні.

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА розписує конкурс

НТШ розписує конкурс на приділення стипендії із Стипендійного Фонду ім. Михайла Матчака, встановленого п. Степанією Матчак-Савицькою із Филаделфії для піддержки наукових праць молодших наукових працівників з ділянки найновішої суспільно - політичної історії України від 1914 року по сьогоднішній день, зі становища боротьби українського народу за його політично-державну і економічну незалежність.

В 1961 році Управа НТШ має намір виплатити із цього фонду зворотну стипендію в сумі $250 на таких умовах:

1. Стипендію приділяється вже заавансованому студентові (-тці) або абсольвентові (-тці) університету, який (-а) докаже своїми дотеперішніми студіями і заінтересуванням, що він (вона) може бути кандидатом на цю стипендію.

2. Стипендист (-ка) зобов'язується повернути цю стипендію в місячних ратах по $10, після отримання платного заняття.

3. Про уділення стипендії рішає окрема комісія, що в її склад входять: голова НТШ, науковий секретар НТШ, керівник Історично - Філософічної Секції НТШ і представник дружини п. Степанії Матчак - Савицької.

4. Прохання на уділення повищої зворотної стипендії просимо надсилати на адресу: *Shevchenko Scientific Society*, 302-304 West 13th Street New York 14, N.Y. не пізніше 1-го червня 1961 р.

5. Про вислід конкурсу Управа НТШ повідомить громадянство в пресі.

Управа Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА

● **Повідомляють із Куби**, що там комуністи роблять те саме, що колись робили грецькі комуністи в 1947 році: забирають від батьків дітей і висилають їх за залізну заслону, де їх виховують на комуністичних яничарів.

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідньою і Знайомими, що відійшов у Вічність Наш Найдорожчий
МУЖ, ТАТО і ДІДУНЬО
бл. п. ІВАН ТКАЧ
проживши 67 років.
Покійний народився 1894 р., в селі Свобода Золота, Західня Україна.
ПОХОРОН відбудеться в СЕРЕДУ, 19-го КВІТНЯ 1961 року, в год. 8:00 ранку, з пох. заведення Насевич — 109 E. Tabor Rd., Philadelphia, до церкви св. Йосафата, а в год. 9:00 ранку на цвинтар Преч. Діви Марії у Факс Чейсі.
Горем прибиті:
АННА — дружина (в краю)
ПЕТРО, ВОЛОДИМИР і СТЕФАН — сини
та внуки

Повідомляємо Рідних і Друзів, що
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
за спокій душі
бл. п. Марії з Глібовицьких ФЕДИШИН
відправиться
в НЕДІЛЮ, дня 23-го квітня 1961 р.
в год. 12:00 впол.
в греко-кат. церкві св. ЮРА — при 7-ій вул. в Ню Йорку.
Сестра — БОГДАНА ТАРНАВСЬКА
і син — ОЛЕГ ФЕДИШИН з родиною

Замість квітів на свіжу могилу нашого Дорогого Спонзора
сл. п. Дмитра Галичина
складаємо — $ 10.00
на будову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні
інж. ЯРОСЛАВ і РОСТИСЛАВА ГУЗАРІ
Ню Йорк

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого нам
п/полк. Романа Долинського
складаємо — $ 20.00
на українських інвалідів.
П. і С. ЩУР
Д. і Ю. КОСТІВ

Шевченківський Комітет в Ню Бронсвіку працює

Ще в листопаді минулого року з ініціятиви Клюбу Прихильників Української Науки, Літератури й Мистецтва й за підтримкою місцевого Відділу УККА в Ню Бронсвіку створено Тимчасовий Ювілейний Шевченківський Комітет, що підготував ґрунт для створення постійного Комітету Пам'ятника Шевченкові й усталення програми величавого відзначення пам'яті Т. Шевченка.

Якраз у день сотих роковин з дня смерти Тараса Шевченка представники багатьох організацій і установ трьох повітів: Мідлесекс, Сомерсет і Юніон, в тому числі й представники Об'єднаних Відділів УНСоюзу (голова п. Костянтин Наконечний), відбули установчі збори, що обрали Місцевий Комітет у такому складі: голова — інж. Дмитро Демедюк, секретар — Володимир Безсонів, скарбник — Микола Теслевич, заст. голови — Михайло Петляк, організаційний референт — Григорій Добуш, імпрезовий референт — інж. Ярослав Білінський, референт інформації — ред. Микола Степаненко, члени Тамара Панькевич (Відділ СУА), Костянтин Наконечний (Об'єднані Відділи УНС), Іван Попіль (Відд. УРСоюзу), Володимир Дідик (Відділ У. Р. Союзу), Микола Василюк і Тимко утрей.

Першою справою Комітету було повідомити всі організації й установи терену про активізацію його діяльности, зібрати щонайбільшу кількість адрес українців і українських товариств та клюбів, поширити зв'язки з американськими установами, встановити дату імпрези, домовитися про відповідну залю (принайменше на тисячу осіб) та опрацювати програму цього вечора, запросивши видатні мистецькі одиниці (хор „Кобзар") до участи в Академії.

Дата концерту встановлена на суботу, 13-го травня ц. р., о годині 6.30 вечора. Концерт відбудеться в Кірпатрік Чепел Голл. — Заповідається чисельна участь українців цього обширу, що включає терен від Елизабету до Фріголду, Трентону, Сомервіллю й Моріставну, а також університетської академічної молоді й професури. Виступатиме филаделфійський хор „Кобзар" під керівництвом д-ра А. Рудницького. На промовців запрошено сенаторів, професорів Рутґерс університету та місцевих американських політичних і громадських діячів.

Ведуться старання в напрямку найменнування вулиці іменем Тараса Шевченка у новому місті — Франклин Тавншип, що територіяльно посднується з Ню Бронсвіком і Бавнд Бруком і нараховує блицько 20,000 населення. (На території цього міста є відоме „Українське Село" і Консисторія УПЦеркви зі своїм мастком, де будується церква-пам'ятник). Майже 10% населення цього міста — українського походження різних часів еміґрації.

Велику допомогу Комітетові подає Франклін Мен'с Демократік Клаб, Інк., що його головою є щирий приятель українців — ірляндець Том Райлі, а секретарем — ред. М. Степаненко. Є надії, що напередодні концерту буде проголошено Шевченківський День і Шевченківський Рік в містах цієї великої округи.

Було б побажаним, щоб усі організовані українці підтримали діяльність цього Комітету і масовою участю в імпрезі заманіфестували свою віддапість ідеалам Великого Пророка.

(Микос)

Уряд пропонує підвищити поштові оплати на один цент

Вашингтон. — Головний поштмайстер Едвард Дей 14 квітня вніс до Конґресу законопроєкт, в якому пропонується збільшити оплату від поштових посилок першої кляси на один цент. І так звичайний лист, який тепер коштує 4 центи, мав би коштувати 5 центів; звичайна картка 4 центи (тепер 3 ц.); летунський лист 8 центів (тепер 7 ц.); летунська картка 6 центів (тепер 5 ц.). Також уряд пропонує збільшити поштові оплати від журналів, часописів, малих пакунків і оголошеневих посилок. Коли б Конґрес ухвалив пропозицію уряду, то прибутки поштового департаменту збільшилися б на $ 741 мільйон річно. Попередній президент Айзенгавер просив про збільшення поштових оплат, але демократична більшість в Конґресі не погодилася на це. Немає і тепер великої охоти збільшити поштові оплати, бо це не популярна справа серед виборців. Генеральний поштмайстер Дей сказав, що хоч поштовий уряд служить громадянству, то те громадянство повинно платити за це гроші, бо державна скарбниця має великий недобір в ділянці поштового бюджету. Коли б збільшити оплати тільки від посилок першої кляси, то прибутки поштового уряду збільшилися б на $ 409 мільйонів. Дей заявив, що від 1-го липня американці мусітимуть платити збільшені оплати від листів і карток, висиланих за кордон, бо ці оплати визначає сам департамент пошти, а не Конґрес.

МОЛЯТЬСЯ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ КУБИ

Кубинські еміґранти моляться в католицькій церкві в Маямі на Флориді, за перемогу антикастровських збройних сил.

Справа фінансів Об'єднаних Націй відсунена до осени

Об'єднані Нації. — Складна справа, як залатати дефіцит у бюджеті Об'єднаних Націй і дістати фонди на дальші військові операції тієї установи на Середньому Сході і в Конґо — буде детально розглядатись щойно під час осінньої сесії Генеральної Асамблеї. Бюджетова Комісія ОН вирішила, що тепер замало часу, щоби можна переконати Францію, Совстський Союз і деяких їх послідовників з-посеред азійсько-африканських країн, що не вільно відтягатись від плачення внесків до каси ОН. Совєти не заплатили ні сотика на утримання військової місії ОН в пустелі Гази на кордоні Ізраїлю і З'єдиненої Арабської Республіки та відмовились платити на місію ОН в Конґо, а Франція також само відмовилась від участи в коштах за місію ОН в Конґо. Внаслідку того передбачують, що дефіцит бюджету ОН зросте до кінця цього року до $ 100.000.000. Однак водночас гадають, що Об'єднані Нації матимуть достаточно грошей, щоб продовжувати започатковані акції до вересня ц. р., коли-то зійдеться знову Генеральна Асамблея. Покищо дебати над фінансами Об'єднаних Націй мають закінчитись в цьому тижні прийняттям резолюції, яку зголосили Пакістан і Тунісія. Ця резолюція закликає всі держави виконати свої фінансово-членські зобов'язання супроти Об'єднаних Націй та зокрема накладає моральний обов'язок на Бельгію в більшій мірі причинитись до фінансування місії ОН в Конґо. Резолюція дає право генеральному секретареві Гаммершилдові відповідно „позичати" собі фонди з різних окремих конт Об'єднаних Націй, до часу остаточного вирішення бюджету.

Короткі Вістки

● **На Женевській атомовій конференції** Совєти рішуче спротивилися проти того, щоб З'єдинені Держави переводили експериментальні підземні вибухи для перевірки, поскільки можна схопити їх сейсмографічними апаратами. Большевики спершу погоджувалися на такі вибухи, тільки жадали показання їм того атомового матеріялу, — тепер вони погрожують, що такі вибухи можуть стати причиною зірвання Женевської конференції, яка і так безуспішно триває вже від 31-го жовтня 1958 року.

● **Венесуельська поліція** перевела ревізію в головній кватирі Комуністичної партії в Каракасі, де заарештовано 50 осіб, з яких 20-ох звільнено вранці, 16-го квітня, а решту затримано в тюрмі. Одночасно сконфісковано багато комуністичної літератури. Мали також знайти вибуховий матеріял, але з урядових кол немає потвердження вістки про вибухові матеріяли.

● **В суботу 15-го квітня** нюйоркська Метрополітальна опера закінчила цьогорічний 76-ий сезон, давши 24 опери в 179-ох виставах. Найбільше виставляли італійських опер, бо аж 14 (119 вистав). Крім італійської мови співаки вживали ще мов: англійської, німецької і французької. В цілому сезоні місця були випродані на 96 відсотків.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ".
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ______
Ім'я і прізвище ______
Адреса ______
______
Моя НОВА адреса така:
Ім'я і прізвище ______
Адреса ______
Адреса ______
______

ВИ НІКОЛИ НЕ ПРИДУМАЄТЕ ЛІПШОГО ДАРУНКУ ДЛЯ СВОЇХ СВОЯКІВ І ДРУЗІВ Як добру КНИЖКУ

Олекса ПОВСТЕНКО: Катедра св. Софії у Києві в оправі	$ 12.50
Українські Січові Стрільці — альбом УСС в оправі	8.75
Олекса КУЗЬМА: Листопадові Дні	5.00
Степан РІПЕЦЬКИЙ: Українське Січове Стрілецтво. — Визвольна ідея і збройний чин. — в оправі	6.00
Дмитро ЧИЖЕВСЬКИЙ: Історія Української Літератури від початків доби до реалізму — брош.	5.50
в оправі	6.25
Богдан ЛЕПКИЙ: Мазепа — трилогія 6 томів	21.00
Симон ПЕТЛЮРА: Статті, листи, документи — брошура	6.00
в оправі	7.00
Д-р І. Макух: На народній службі — в оправі	9.50
брошура —	7.50
Ген. Олександер УДОВИЧЕНКО: Україна у війні за Державність. — Історія організації і бойових дій Українських Збройних Сил 1917-1921	4.00
Сидір ЯРОСЛАВИН: Визвольна боротьба на Західньо-Українських Землях у 1918-1923 рр.	3.00
Петро МІРЧУК: Українська Повстанська Армія 1942-1952	3.00
Євген ОНАЦЬКИЙ: У вічному місті. — Записки українського журналіста, рік 1939 — в оправі	4.00
Наш Львів — ювілейний збірник — під ред. Л. ЛЕПКОГО	3.00
Історія Русів — брошура	3.50
в оправі	4.00
Андрій ЯКОВЛІВ: Договір Богдана Хмельницького з Москвою 1654 р.	2.00
Євген ЧИКАЛЕНКО: Спогади 1861-1907	3.50
Павло ЗАЙЦЕВ: Життя Тараса Шевченка з ілюстраціями — брошура	5.00
в оправі	5.50
Наталія ЛІВИЦЬКА-ХОЛОДНА: Шлях Велетня Історична бібліографічна розповідь про Тараса Шевченка — в оправі	3.50

Належність за книжки просимо слати ЧЕКАМИ, або ПОШТОВИМИ ПЕРЕКАЗАМИ:
81-83 Grand St., (P. O. Box 346), Jersey City 3, N. J.

КАТАЛОГ книжок Книгарні „Свободи"
83 GRAND STEET — JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками або поштовими переказами.

ПРОСИМО ПЕРЕХОВУВАТИ НАШ КАТАЛОГ.

(1)

Альбом Українських Січових Стрільців, опр.	$8.75
Андерсен Г. К.: Попелюшка, ілюстр казка	0.50
Андрусишин-Крет: Українсько-Англійський Словник	12.00
Бабай: Вірші іронічні, сатиричні і комічні	1.00
Бабій О.: Повстанці — поема	1.75
Бандурак В.: Козацька дитина, опов. з козацької був.	0.50
Барка В.: Рай — роман ст. 310	3.00
Бербенець М.: Зруйноване гніздо (історична драма на 5 дій)	0.40
Білецька Т.: Бабунині казки для дітей кожного віку, бр.	1.50
в оправі	2.00
Борецький М.: Любіть Україну — альбом, опр.	12.50
Броди — Збірник статтей і нарисів	1.50
Бураківець Ю.: Виноградник — поезії	3.00
Верховинець М.: Ідеш, брате мій. Думки і враження.	0.75
Верфель Франц: Пісня про Бернадету	4.00
Вітрового батька торба, укр, нар. казка	1.50
Винницька І.: Музика	1.50
Височенко А.: СССР без маски — нариси	1.50
Витанович І.: Кость Панківський, ідеаліст гром. праці...	1.00
Витвицький В.: Михайло Гайворонський бр. 3.00, опр.	3.50
Вусатий Ст.: Еміграція в поході — гуморески	1.50
Вузол Г.: В обіймах давуна відбиток минулої дійсности	0.80
Сім літ визвольних змагань	0.70
Галан А.: Володар страх (п'єса)	0.40
Галан А.: Будні совєтського журналіста	1.50
Гоголь М.: Твори. Том І і ІІ опр.	3.75
Грищенко О.: Україна моїх блакитних днів	2.20
Гуменна Д.: Вічні вогні Альберти	2.00
Гуменна Д.: Діти Чумацького Шляху	2.50
Хрещатий Яр — роман-хроніка	4.50
Багато неба, нариси	2.50
Мана — повість	1.50
Велике Цабе, повість	2.50
Епізод з життя Европи критської	2.50
Горняткевич Д.: Українські мистці в автобіографіях	1.75
Грановський-Неприцький О.: Гимни сонця — поезії	2.00
Грінченко Б.: Олеся — оповідання	0.30
Грицак П.: Галицько-Волинська держава опр. 3.30	2.50
Данько М.: СССР в'язниця народів — наук. розвідка	0.50
Державин В.: Антологія української поезії	3.50
Дерев'яні церкви в Україні	1.00
Діброва О. Г.: Гами далечини — поезії	1.00
Подорож у світ	1.00
Діма: Мить — збірка поезій	0.50
Пересаджені квіти	0.50
Дончук З.: Гнат Кіндратович	1.50
Чорні Дні	0.75
Через річку	0.75
Донцов Д.: Підстави нашої політики	2.25
Дорошенко В.: Великий Каменяр — життя і заслуги І. Франка, ст. 64.	0.50
Дудко Ф.: Війна, роман	1.00
Чорторий, оповідання	1.00
Великий Гетьман, іст. оповідання	1.50
Дівчата очайдушних днів, оповідання	1.50
Ерем І.: Работяги	0.75
Шматко	0.25
Жарський Ед.: Руханка — гри — забави. Нарис програми фізичного виховання	1.00
Журба Г.: Далекий світ — розповідь автобіографічна	4.00
Завадович Р.: Кобзарева гостина	0.50
Богута Багатир	1.00
Сойка-штукарка	1.00
Завзятий І.: Блудний син — 2 томи	2.00
Загачевський Є.: Спогади фронтовика (Одисея сірого „коляборанта")	
Зайцев П.: Життя Тараса Шевченка бр. 5.00 опр.	5.50
Заклинський М.: Хмельницький як полководець	0.25
Запорожець А.: Большевизм — життя в СССР	0.50
Запорожець О.: Обізналися — комедія на 3 дії	0.40
Запорожець-Девлад О.: Гарбузова містерія — гум. пов.	1.50
Записки Наук. Т-ва.ім. Шевченка, том 166: Збірник на пошану сторіччя народин І. Франка	2.50
Західна Україна під большевиками (IX. 1939-VI. 1941). Збірник за редакцією Мілени Рудницької	3.80
Збірка українських новель	3.50
Збірник літ. газети бр.3.25 опр.	4.25
Історія Русів	4.00
Качуровський І.: Еміграційна лихоманка — комедія на 3 дії	0.40
Зуєвський О.: Золоті ворота (поетичні твори)	0.45
Жарський Е.: Природа України — підручник для шкіл українознавства	2.50
Літопис Волині — збірник	1.00
Качуровський І.: Залізний куркуль	0.90
Качуровський І.: В далекій гавані — поезії	1.00
Качуровський І.: Новеля як жанр наук.-попул. довідка	0.40
Качуровський І.: Шлях невідомого	1.00
Керницький І.: Перелетні птахи — веселі історії	1.50
Герой передмістя — гумор. повість	2.25
Кібзей Д-р.: Український лікар	6.00
Кевч О.: Альбатроси — роман	2.00
Клен Ю.: Попіл імперій	3.65
Княжинський А.: На дні СССР	2.75
Килимник С.: Король Данило (землею українською)	0.50

Належність просимо слати тільки
ЧЕКАМИ або ПОШТОВИМИ ПЕРЕКАЗАМИ:

"Svoboda"
P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J.

Посмертні згадки

Марія МАТЮК, з дому Раставецька, народж. в Перемишлі 17-го січня 1896 р., членка 397 Відд. УНСоюзу у Филаделфії, Па., померла в дні 12 квітня 1961 р. Покійна прибула до Америки з Німеччини 1950 р. Полишила у смутку одного внука Юрія. — Вічна Їй Пам'ять.

О. Штогрин, секр.

Гелен ҐВЯЗДА, — довголітня членка Відд. 158 УНСоюзу в Бруклині, Н. Й., упокоїлася в Бозі в дні 20-го лютого 1961 року. Похорон відбувся 23-го лютого ц. р., з пох. заведення до церкви св. Духа, при Північ 5-ій вул., а опісля на кладовище Mount Olivet, Maspeth, Queens, N. Y. Покійна полишила у глибокому смутку чоловіка Олексу, сина Василя з невісткою Луїзою і внуком та дальшу родину. — В. Їй П.!

П. Дубовецький, секр.

Василь МИСИК, — довголітній член Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 158 УНСоюзу в Бруклині, Н. Й., та прикладний жертводавець на народні цілі, помер дня 5-го березня 1961 року, в лікарні, на 83-му році життя. Покійний походив з Тишковець, пов. Городенка, Зах. Україна. Членом УНСоюзу став в 1926 р. Полишив у смутку доньки: Анну, Софію, Гелен, сина Волтера, внуків і дальшу родину. Похорон відбувся дня 9-го березня 1961 р., з пох. заведення до церкви св. о. Миколая в Савт Брукліні, а опісля на St. Johns Cemetery, Middle Village, N. Y. — В. Й. П.!

П. Дубовецький, секр.

ТАРЗАН, ч. 4631. Померой стріляє тубильців.

— Я вже маю досить цієї ловецької фарси... І того інтруза, — сказав Померой. — Він помре... виправдувався тубілець.

Померой зітхнув, вдаючи байдужного. — О, дуже добре, поможіть йому...

Носії знов приступили до Тарзана... Але тоді обличчя Помероя злочинно викривилося. Він прицілився з рушниці до них... І вистрелив!